

TEKSTILARBEIDERE

side 1/2

Dere er tekstilarbeidere på tekstilfabrikken Wing Ying og syr klær som selges i Europa. Tekstilfabrikken ligger i Phnom Penh, hovedstaden i Kambodsja.

Foto: Cassidy K. / ILO

DÅRLIG LØNN

Arbeidsdagene deres varer i 12 timer og dere jobber 6 dager i uka. Lønna deres er 1800 kroner i måneden. Dere synes det er urettferdig at lønna deres er lavere enn de andre som jobber på fabrikken. Dere har nylig startet en fagforening der alle tekstilarbeiderne er med.

Det siste året har prisene på husleie, strøm, vann og mat gått opp, uten at dere har fått høyere lønn. Dere er redde for at dere snart ikke har råd til mat og et sted å bo.

DÅRLIGE ARBEIDSFORHOLD

Arbeidsforholdene på fabrikkene er elendige. Det er dårlig luft, skitne doer og urent vann. Dere sitter trangt og nødutgangene er blokkerte. I de siste ukene har flere besvimt på jobb, og mange er kvalme og har hodepine på slutten av dagen.

HVA VIL DERE?

Når dere skal forhandle med fabrikkeierne og myndighetene, ønsker dere bedre arbeidsforhold, kortere arbeidstid, og høyere lønn til alle.

Målet for spillet er at arbeidere og fabrikkere lager en avtale om lønn og arbeidsforhold som alle er fornøyde med.

1. Legg en plan for hvordan dere skal få fabrikkene til å gi dere høyere lønn, kortere arbeidstid og/eller andre forbedringer når det kommer til arbeidsforhold.
2. Legg en plan for hvordan dere kan få myndighetene til å støtte kravene deres.
3. Vurder om det er lurt å samarbeide med de andre gruppene av arbeidere. Går dere sammen med dem, har dere et sterkere pressmiddel mot fabrikkene.
4. Bestem hvem som gjør hva når spillet starter:
 - Send noen til ILO for å få råd
 - Send noen til de andre arbeiderne for å høre om de ønsker å fremme felles krav til fabrikkene
 - Send noen for å forhandle med fabrikkene
 - Send noen for å overtale myndighetene til å støtte dere
5. I løpet av spillet skal dere prøve å lage en avtale med fabrikkene. Når spillet nærmer seg slutten, må dere vurdere om den eventuelle avtalen er god nok eller ikke. Er den god nok, kan dere signere den. Er den ikke god nok, må dere vurdere om dere går til streik eller fortsetter som før.

Dere er skoarbeidere på tekstilfabrikken Wing Ying og syr sko som selges i Europa. Tekstilfabrikken ligger i Phnom Penh, hovedstaden i Kambodsja.

Foto: Marcel Crozet / ILO

DÅRLIG LØNN

Arbeidsdagene deres varer i 12 timer og dere jobber 6 dager i uka. Lønna deres er 1950 kroner i måneden. Dere tjener noe mer enn tekstilarbeiderne, men mindre enn lagerarbeiderne.

Det siste året har prisene på husleie, strøm, vann og mat gått opp, uten at dere har fått høyere lønn. Dere er redde for at dere snart ikke har råd til mat og et sted å bo.

DÅRLIGE ARBEIDSFORHOLD

Arbeidsforholdene på fabrikkene er elendige. Det er dårlig luft, skitne doer og urent drikkevann. Dere sitter trangt og nødutgangene er blokkerte. I de siste ukene har flere besvimt på jobb og mange er kvalme og har hodepine på slutten av dagen.

HVA VIL DERE?

Når dere skal forhandle med fabrikkeierne og myndighetene, ønsker dere bedre arbeidsforhold, kortere arbeidstid, og høyere lønn til alle.

Målet for spillet er at arbeidere og fabrikkere lager en avtale om lønn og arbeidsforhold som alle er fornøyde med.

1. Legg en plan for hvordan dere skal få fabrikkere til å gi dere høyere lønn, kortere arbeidstid og/eller andre forbedringer når det kommer til arbeidsforhold.
2. Legg en plan for hvordan dere kan få myndighetene til å støtte kravene deres.
3. Vurder om det er lurt å samarbeide med de andre gruppene av arbeidere. Går dere sammen med dem, har dere et sterkere pressmiddel mot fabrikkere.
4. Bestem hvem som gjør hva når spillet starter:
 - Send noen til ILO for å få råd
 - Send noen til de andre arbeiderne for å høre om de ønsker å fremme felles krav til fabrikkere
 - Send noen for å forhandle med fabrikkere
 - Send noen for å overtale myndighetene til å støtte dere.
5. I løpet av spillet skal dere prøve å lage en avtale med fabrikkere. Når spillet nærmer seg slutten, må dere vurdere om den eventuelle avtalen er god nok eller ikke. Er den god nok, kan dere signere den. Er den ikke god nok, må dere vurdere om dere vil gå til streik eller fortsette som før.

LAGERARBEIDERE

side 1/2

Dere er lagerarbeidere på tekstilfabrikken Wing Ying som ligger i Kambodsja. Dere pakker klær og sko i esker og laster de opp på lastebiler. Lastebilene frakter klærne til skip som går til Europa.

Foto: Marcel Crozet / ILO.

DÅRLIG LØNN

Arbeidsdagene deres varer i 11 timer, og dere jobber 6 dager i uka. Lønna deres er 2200 kroner i måneden. Dere tjener mer enn de andre ansatte på fabrikken, og det mener dere er riktig siden jobben deres er hardere. Dere har nylig startet en fagforening der alle lagerarbeiderne er med.

Det siste året har prisene på husleie, strøm, vann og mat gått opp, uten at dere har fått høyere lønn. Fabrikkeierne vil dere skal jobbe raskere og sier de vil kutte i pausene deres.

DÅRLIGE ARBEIDSFORHOLD

Arbeidsforholdene på lageret er dårlige. Det er varmt, dårlig luft og urent drikkevann. Dere har ikke hansker eller annet verneutstyr og må bære tungt. Flere av de eldre som jobber på lageret har problemer med ryggen og to stykker ble påkjørt av en lagertruck forrige uke. Den ene nødutgangen er blokkert og brannslangen er ødelagt.

HVA VIL DERE?

Når dere skal forhandle med fabrikkeierne og myndighetene ønsker dere bedre arbeidsforhold (for eksempel frie nødutganger, verneutstyr, ventilasjon, brannslukningsutstyr), kortere arbeidsdager og høyere lønn til alle.

1. Legg en plan for hvordan dere skal få fabrikkene til å gi dere høyere lønn, kortere arbeidstid og/eller andre forbedringer når det kommer til arbeidsforholdene.
2. Legg en plan for hvordan dere kan få myndighetene til å støtte kravene deres.
3. Vurder om det er lurt å samarbeide med de andre gruppene av arbeidere. Går dere sammen med dem, har dere et sterkere pressmiddel mot fabrikkene.
4. Bestem hvem som gjør hva når spillet starter:
 - Send noen til ILO for å få råd
 - Send noen for å forhandle med fabrikkene
 - Send noen for å overtale myndighetene til å støtte dere
 - Vurder om dere skal sende noen til de andre arbeiderne for å høre om de ønsker å fremme felles krav til fabrikkene
5. I løpet av spillet skal dere prøve å lage en avtale med fabrikkene. Når spillet nærmer seg slutten, må dere vurdere om den eventuelle avtalen er god nok eller ikke. Er den god nok, kan dere signere den. Er den ikke god nok, må dere vurdere om dere vil gå til streik eller fortsette som før.

FABRIKKEIERE

side 1/5

Dere er eierne av 10 fabrikker i Kambodsja. Dere lager sko og klær for en stor kleskjede i Europa. I det siste er konkurransen blitt hardere, og det er kommet nye tekstilfabrikker i området. Dere har høy lønn og lever godt, men er avhengig av at utenlandske investorer vil fortsette å investere hos dere framfor i andre fabrikker.

Foto: ILO / V.Dithajohn

MISFORNØYDE ARBEIDERE

Arbeiderne ved fabrikken Wing Ying er misfornøyde med arbeidsforholdene og lønnen, og vurderer nå streik. En streik kan bety store ekstrakostnader for dere. Dette kan gjøre det vanskelig å konkurrere med de nye fabrikkene.

Dere frykter at en streik ved Wing Ying kan ha en smitteeffekt til de andre fabrikkene deres. Om det skjer kan dere risikere konkurs. Det er også viktig med et godt rykte ovenfor de utenlandske investorene, og dyktige arbeidere gir kvalitet i produksjonen.

Når dere skal forhandle med arbeiderne og myndighetene ønsker dere å holde kostnadene så lave som mulig, samtidig som dere vil unngå kritikk fra utenlandske investorer og ILO.

ARBEIDSFORHOLD - Dere kan være villige til å innfri krav som ikke er for dyre, for å forbedre sikkerheten og arbeidsforholdene.

LØNN – Tekstilarbeiderne som syr klær tjener 1800 kr i måneden, tekstilarbeiderne som syr sko tjener 1950 kr og lagerarbeiderne 2200 kr i måneden. Dersom arbeiderne går ut i streik, kan *det* bli dyrere enn om dere øker lønna deres litt for mye. Men hvis arbeiderne ved de andre fabrikkene deres også krever økt lønn, blir det vanskelig for dere å konkurrere med andre bedrifter.

For fabrikkeierne vil det derfor trolig være økonomisk lønnsomt å drive forhandlinger med arbeiderne fra de ulike gruppene hver for seg, så ikke arbeiderne lar seg inspirere av hverandres krav.

TRUSSELEN OM STREIK – Det er viktig for dere å sende et klart signal om at streik ikke vil lønne seg. Om arbeiderne truer med streik kan dere true med lockout.

Fabrikken gjør det ganske godt økonomisk, og har råd til å gi arbeiderne litt bedre vilkår. Men dere ønsker likevel å gi så lite som mulig, slik at dere selv tjener mest mulig. Det verste er likevel om det blir streik, for da stopper inntjeningen. Arbeiderne ønsker både bedre sikkerhetstiltak på fabrikken, kortere arbeidsdager og bedre lønn.

Dagens situasjon:

Gruppe	Månedslønn	Arbeidsdag	Sikkerhet på fabrikken
Tekstilarbeidere	1800 kr	12 timer	Misfornøyd
Skoarbeidere	1950 kr	12 timer	Misfornøyd
Lagerarbeidere	2200 kr	11 timer	Misfornøyd

- Dere har råd til å kutte arbeidernes arbeidsdag med til sammen 3 timer. For eksempel at hver av gruppene får en time kortere arbeidsdag, eller at én gruppe får hele reduksjonen.
- Dersom dere ikke investerer i sikkerhetstiltak, har dere råd til å øke månedslønnen til arbeiderne med ca. 600 kroner til sammen. For eksempel kan alt gis til én av arbeidstakergruppene, eller dere kan fordele summen på de tre gruppene. Men dere vil jo aller helst gi mindre i lønnsøkning. Dersom faren for streik er stor, er det også mulig for dere å gi enda litt *mer* i lønn. Det er dere som tar den avgjørelsen.
- Dersom dere samtidig investerer i sikkerhetsoppgraderinger på fabrikken, kan dere gi 500 kroner i lønnsøkning, og fortsatt ha veldig god inntjening selv.

1. Finn ut hvor mye dere har mulighet til og er villige til å gi arbeiderene i økt lønn.
2. Finn ut hvor mye dere har mulighet til og er villige til å gi arbeiderene i redusert arbeidstid eller andre goder som innebærer helse, miljø og sikkerhet.
3. Skriv ned forslag til hvordan dere skal overbevise arbeiderne om at dere ikke har råd til høye lønninger og dyre tiltak, og at de kan miste jobben om de streiker.
4. Legg en plan for hvordan dere kan få myndighetene til å støtte dere.
5. Bestem hvem som gjør hva når spillet starter:
 - Send noen til ILO for å få råd
 - Send noen for å snakke med arbeidstakergruppene
 - Send noen for å overtale myndighetene til å støtte dere
6. I løpet av spillet skal dere prøve å lage en avtale med arbeiderne. Når spillet nærmer seg slutten, må dere vurdere om den eventuelle avtalen er god nok eller ikke. Er den god nok, kan dere signere den. Er den ikke god nok, kan dere velge å innføre lockout for å sette et eksempel. Dere kan også avvente å se om arbeiderne går til streik, eller om de fortsetter med den gamle avtalen.

Fabrikkeierne og arbeiderne på Wing Ying har gjennom forhandlinger blitt enige om denne lønns- og arbeidstidsavtalen.

Lønn

Arbeidstakergruppe	Nåværende månedslønn	Ny månedslønn
Tekstilarbeidere	1800 kr.	
Skoarbeidere	1950 kr.	
Lagerarbeidere	2200 kr.	

Arbeidstid

Arbeidstakergruppe	Nåværende arbeidstid per dag	Ny arbeidstid per dag
Tekstilarbeidere	12 timer	
Skoarbeidere	12 timer	
Lagerarbeidere	11 timer	

Andre mulige tiltak innenfor arbeidsforhold (helse, miljø og sikkerhet):

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Signaturer

Tekstilarbeidere

Skoarbeidere

Lagerarbeidere

Fabrikkeiere

Dere er myndighetene i Kambodsja. Dere har ansvar for politikken og lovene som handler om arbeidsliv. Dere skal følge med på arbeidsforholdene til folket i landet og har bestemt at minstelønna i landet er 2200 kr måneden. Flere av arbeidstakergruppene tjener mindre enn dette.

1 Foto: UN Photo / Ariana Lindquist

TEKSTILINDUSTRIEN ER VIKTIG FOR KAMBODSJA

Tekstilfabrikkene har bidratt til stor økonomisk vekst i Kambodsja, og klær og sko er landets viktigste eksportvare. Dere samarbeider godt med fabrikkeierne og vil legge til rette for at de kan opprettholde produksjonen. Dere vil at utenlandske investorer skal velge Kambodsja framfor andre land.

SITUASJONEN VED WING YING BEKYMRE

Arbeiderne på tekstilfabrikken Wing Ying truer med streik på grunn av dårlige arbeidsforhold og lav lønn. Dette er en trussel mot nye investeringer og kan gi uro i økonomien og dårlig omtale av Kambodsja i nyhetene. Det er viktig for dere at arbeiderne stemmer på dere ved valget neste år slik at dere beholder makten i Kambodsja. Derfor vil dere lytte til arbeidernes krav.

HVA VIL DERE?

Når dere skal holde samtaler med arbeiderne og fabrikkeierne ønsker dere å opprettholde økonomisk og politisk ro.

ARBEIDSFORHOLD – Dere har latt fabrikkene utsette prosjekter som kunne bedret arbeidsforhold og sikkerhet. Dere ønsker ikke kritikk fra ILO om dette.

LØNN – Dere kan bestemme at minstelønnen i landet skal økes, men må høre om fabrikkene har råd til det. Dere må samtidig passe på at utenlandske investorer vil investere penger i Kambodsja. For høye lønninger vil gjøre det for dyrt å produsere klær i Kambodsja, og investorene vil velge andre land. Om investorene blir borte øker arbeidsledigheten. Dere kan derfor velge å vise forståelse hvis minstelønna ikke alltid oppnås.

TRUSSELEN OM STREIK – Det er viktig for dere å sende et klart signal om at streik ikke vil lønne seg. Om arbeiderne truer med streik kan dere støtte fabrikkenes bruk av lockout. Ro og orden er viktig for dere. Mange protesterende arbeidere i gatene kan gi dårlig omtale av Kambodsja i nyhetene.

MYNDIGHETENES OPPDRAG

1. Målet er at arbeiderne og fabrikkene skal lage en avtale. Dere kan legge til rette for arbeidet med avtalen. I så fall kan dere bruke den vedlagte avtalemalen.
2. Legge en plan for hvordan dere kan megle mellom partene sånn at det ikke blir streik eller lockout.
3. Legge en plan for hvordan dere kan presse på for at alle arbeidere skal få minimum minstelønn, samtidig som fabrikkene ikke går konkurs.
4. Dere må i løpet av spillet diskutere hvilke av de tre valgene som er best for dere; støtte fabrikkene, støtte arbeiderne eller ikke ta part med noen?
5. Bestem hvem som gjør hva når spillet starter:
 - Send noen til ILO for å få råd
 - Send noen for å lytte til arbeiderne og for å vurdere om dere vil støtte dem
 - Send noen for å lytte til fabrikkene for å vurdere om dere vil støtte dem
 - Jobbe for at alle arbeidere minimum får minstelønn
 - Hjelp arbeiderne og fabrikkene med å få til en avtale.

Fabrikkeierne og arbeiderne på Wing Ying har gjennom forhandlinger blitt enige om denne lønns- og arbeidstidsavtalen.

Lønn

Arbeidstakergruppe	Nåværende månedslønn	Ny månedslønn
Tekstilarbeidere	1800 kr.	
Skoarbeidere	1950 kr.	
Lagerarbeidere	2200 kr.	

Arbeidstid

Arbeidstakergruppe	Nåværende arbeidstid per dag	Ny arbeidstid per dag
Tekstilarbeidere	12 timer	
Skoarbeidere	12 timer	
Lagerarbeidere	11 timer	

Andre mulige tiltak innenfor arbeidsforhold (helse, miljø og sikkerhet):

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Signaturer

Tekstilarbeidere

Skoarbeidere

Lagerarbeidere

Fabrikkeiere

FNs ARBEIDSORGANISASJON ILO

side 1/4

Dere er en ekspertgruppe fra International Labour Organization (ILO). ILO er FNs organisasjon for arbeidsliv, skapt for å bedre forholdene til arbeidere verden over. Dere skal åpne et kontor i Kambodsja der dere skal være rådgivere for partene i arbeidslivet: arbeidere, fabrikkereiere og myndighetene.

Foto: UN Photo / Eskinder Debebe

SITUASJONEN I KAMBODSJA

Kambodsja opplever økonomisk vekst, økende eksport og mer investeringer fra utlandet. Den politiske situasjonen er stabil.

Det siste året har prisene på husleie, strøm, vann og mat gått opp, uten at fabrikkarbeiderne har fått høyere lønn. Mange av fabrikkene har i tillegg til den lave lønnen også dårlige arbeidsforhold.

Den økonomiske veksten kommer ikke alle til gode, og forskjellene på fattig og rik øker i landet. Arbeiderne føler seg utnyttet av landets maktelite og det er misnøye blant dem.

1. Spillet starter ved at dere åpner et ILO-kontor i byen. Lag derfor en kort presentasjon av ILO basert på punktene på neste side. Dere skal holde presentasjonen for de andre når spillederen gir beskjed.
2. Sett dere inn i rådene dere skal gi til partene i arbeidslivet.
3. Velg hvem av dere som skal gi råd og kritikk til *fabrikkeierne og myndighetene* og hvem som skal gi råd til *arbeiderne*.

ILOS OPPDRAG NÅR FORHANDLINGENE STARTER

4. Gi råd til arbeiderne og fabrikkeierne som ønsker det.
5. Forsøk å få fabrikkeierne til å gå i dialog med arbeiderne og myndighetene.
6. Still krav og gi anbefalinger til myndighetene.
7. Dere kan besøke de ulike gruppene om de ikke kommer til ILO-kontoret for å få råd.
8. Dere kan ta initiativ til en felles forhandling mellom arbeiderne, fabrikkeierne og myndighetene om dere ser at gruppene ikke får til gode samtaler.

PUNKTER TIL PRESENTASJON AV ILO – FNS ARBEIDSORGANISASJON

- ILO gir råd til de ulike partene i arbeidslivet; arbeidstakerne, arbeidsgivere og myndigheter (**trepartssamarbeid**).
- ILO er FNs **vaktbikkje** i arbeidslivet og passer på at alle parter holder seg til **lover og regler**
- ILO er spesielt opptatt av å bekjempe **barnearbeid og tvangsarbeid**, og å sørge for at arbeiderne har **organisasjonsfrihet og likestilling** på arbeidsplassen. Organisasjonsfrihet handler om at arbeiderne fritt skal kunne organisere seg i fagforeninger uten hindringer fra verken arbeidsgiver eller myndigheter. Organisasjonsfrihet er viktig for å sikre andre rettigheter på arbeidsplassen.
- ILO har i dag 186 medlemsland og har vært en av de mest suksessrike organisasjonene i FN-systemet
- Vi erklærer herved ILO-kontoret i Kambodsja for åpent. Partene er nå velkommen til oss for dialog.

Rådene gis muntlig – ett av gangen når gruppene kommer til deg.

Problemstillingene gruppene står overfor:

- Fabrikkene skal velge om de skal innføre lockout eller ikke, dersom det ikke blir en ny avtale.
- Myndighetene skal diskutere om de skal støtte arbeiderne eller fabrikkene, eller holde seg nøytrale.

RÅD DU KAN GI

- Oppfordre fabrikkene og myndighetene til å gå i **dialog** med arbeiderne
- Tips om at forbrukerne i Europa i økende grad er opptatt av **etisk produserte klær** og at FN nylig har iverksatt en informasjonskampanje om **tvangsarbeid** som kan forsterke denne trenden om etisk handel i Europa
- Minn om at myndighetene har forpliktet seg til **FNs bærekraftsmål**, hvor mål 8 handler om både «anstendig arbeid for alle» og «økonomisk vekst»
- Ifølge den siste ILO-rapporten om tekstilindustrien i Kambodsja så var listen over **brudd på ILO-reglene** lang;
 - *85 prosent av bedriftene opererte med mer enn to timer overtid daglig, seks dager i uka*
 - *65 prosent av produksjonslokalene var for varme*
 - *I 53 prosent av fabrikkene var nødutgangene blokkert*
 - *Dette er i strid med deres forpliktelser til ILO*
- Minn om to av de mest sentrale ILO-konvensjonene, nr. 87 og nr. 98, som sikrer friheten til å organisere seg i foreninger og til å føre kollektive forhandlinger

Rådene gis muntlig – ett av gangen når gruppene kommer til deg.

Problemstillingen arbeiderne står overfor:

- Arbeiderne skal velge om de vil gå til streik eller ikke, dersom det ikke blir en ny avtale.

RÅD DU KAN GI

- Arbeidernes fagforening burde **samarbeide med de andre fagforeningene** i samme industri fordi de har felles interesser og kan koordinere en eventuell felles streik. Dette skaper ekstra styrke. Baksiden ved en slik sammenslåing er hvis arbeiderne fremstår for «aggressive» overfor en eventuell lyttende og samarbeidsvillig fabrikkeier. Da kan de samtidig miste legitimitet og få staten og øvrig befolkning mot seg. Derfor er det lurt å ha dialog med alle parter samtidig.
- Det er mange fordeler med å gå i **dialog** med myndighetene og fabrikkeierne for å utforske løsninger som kan ivareta flere interesser samtidig
- **Retten til streik** er sikret som en **menneskerettighet** i artikkel 8 i konvensjonen for økonomisk, sosiale og kulturelle rettigheter fra 1967
- Minn om at myndighetene, samt arbeidergiverorganisasjonen som fabrikkledelsen er en del av, har ratifisert (godkjent) **ILO-konvensjonene nr. 87 og nr. 98** som forplikter dem til å sikre arbeidernes frihet til å organisere seg i fagforeninger og til å føre kollektive forhandlinger
- Minn om at myndighetene har forpliktet seg til **FNs bærekraftsmål** hvor mål 8 handler både om «anstendig arbeid for alle» og «økonomisk vekst»